

Adams Jay E., *Predigen: zielbewußt, anschaulich, überzeugend*; [Handbuch für biblische Verkündigung], tłum. z ang. Ch. Wuttke, Gießen/Basel 1993².

Książka ukazała się w oryginale po angielsku (albo po amerykańsku, jak zaznacza to niemiecki wydawca) w roku 1982, pt. *Preaching with Purpose* w wydawnictwie Presbyterian and Reformed Publ., Nutley, N.J. W Niemczech doczekała się już drugiego wydania. Znalazła bardzo pozytywne recenzje w Ameryce i w Niemczech. Jay E. Adams jest pastorem, ukończył studia z języków starożytnych, teologii, filozofii i psychologii. Obecnie jest wykładowcą Teologii Praktycznej w Westminster Seminary w Filadelfii i dziekanem Instytutu „Pastoral Studies” w Laverock w Pensylwanii. W Niemczech jest znany od ponad dwudziestu lat z pozycji pastoralnych, mocno osadzonych w Biblii.

Książka powstała z bogatego doświadczenia duszpasterskiego autora. Nie jest to podręcznik w klasycznym znaczeniu, jak wskazywałby na to podtytuł. Jest napisana stylem prostym, zwięzłym i z humorem. Autor reprezentuje kierunek obecny od ponad dwudziestu lat w amerykańskiej homiletyce, który odchodzi od widzenia kaznodziejstwa w perspektywie fundamentalnej lub materialnej („co” głosić) lecz

bardziej stawia pytanie „komu”, „w jakiej sytuacji”, „po co” i „jak” głosić słowo Boże. Taka tendencja dominuje również w niemieckiej homiletyce protestanckiej i katolickiej. Daje się również zauważyć w ostatnich latach, iż niektóre pozycje w Polsce inspirowane są tym kierunkiem. Jest to pewnego rodzaju nawrót do zauważania retoryki i wykorzystania jej metod w pracy nad kazaniem.

W ponad dwudziestu rozdziałach J.E. Adams próbuje dać kilkadziesiąt rad kaznodziei, który stoi przed zadaniem zwiastowania orędzia zbawienia. Centralnym pytaniem w tak rozumianej misji jest problem celu – *telos* – tekstu biblijnego i kazania. Autor jest przeświadczony, że dziś słuchamy zbyt wiele kazań, które są pozbawione celu, a wielu kaznodziei niewiele zdaje sobie sprawę, co chce osiągnąć przez swoje kazanie. Może to prowadzić do „bezczelowego” kazania, a w konsekwencji do zamieszania w umyśle słuchacza lub całej wspólnoty. Słowo Boże staje się wtedy nieinteresujące, abstrakcyjne, nieosobowe. Ginie radość z głoszenia i słuchania słowa Bożego. Cel kazania jest tu zatem sposobem na skuteczność kazania.

Rozróżnienie *kerysso* i *euangelizo* od *didasko* ustawia cały tor myślenia autora w nurcie ewangelizacyjnym, kerygmatycznym przemowy kościelnej. Właściwe przygotowanie kazania (ewangelizacyjnego i budującego wspólnotę wierzących), zwiastującego Dobrą Nowinę Boga, domaga się odpowiedniej korelacji pięciu elementów: 1. treści w formie biblijnego orędzia, 2. sytuacji (miejsca i czasu), 3. kaznodziei, 4. słuchacza i 5. Ducha Świętego. Najważniejszy jest Duch Święty.

Podręcznik analizuje poszczególne elementy kazania z praktycznego punktu widzenia: jak określić cel kazania, czego potrzebują słuchacze, jak sformułować koncept kazania, jego początek i zakończenie. Podaje konkretne wskazówki do dobrego stylu kaznodziejskiego, czyli jak nie nudzić źle dobranymi przykładami z życia i jak unikać suchego, wykładowego sposobu mówienia. Wreszcie mocno akcentuje biblijność kazania, czyli osadzenie w orędziu Słowa Bożego, kerygmacie Chrystusa. Sama konstrukcja kazania ma również wpływ na jego recepcję.

Po napisaniu kazania trzeba je wygłosić. J.E. Adams zauważa stronę emocjonalną przekazu, gestykulację w akcji kaznodziejskiej i dostarcza kilka uwag, jak w odpowiedni sposób zachować się na ambonie. Mowa (język), budowa kazania, głos i ciało – to cztery elementy, które w połowie decydują o jakości wygłoszenia. Wszystkie są podporządkowane założonemu celowi kazania. Książka jest bogato ilustrowana cytatami z Pisma Świętego, które pomagają wyrazić autorowi imperatyw, by przepowiadać biblijnie.

Jest to propozycja protestancka. Brak w niej zatem odniesienia do Tradycji jako źródła Objawienia, Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, bogactwa sposobów przekazu wiary w hagiografii i teologii świętych. Mocne zorientowanie na Pismo św. (*Sola scriptura*) powoduje zepchnięcie na drugi plan strony ascetycznej kaznodziei, jego formacji w zadaniu nauczania. „Tylko modlitwa i moc Ducha Świętego zamiast przykazań i moralizmu” są potrzebne w przygotowaniu kazania – podsumowuje J.E. Adams swoje rozważania nad świadomym celem, pogładowym i przekonywającym sposobem przepowiadania.

Warto sięgnąć po tę pozycję, gdyż może stać się inspiracją w kształtowaniu katolickiej homiletyki. Chętnie korzystają z tego katolicy homileci w Niemczech i Stanach Zjednoczonych.

ks. Krzysztof Zadarko